

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2024-05-16

Diarienummer: N608-1062/24

Handläggare: Daniela Fjellman

E-post: daniela.fjellman@forskola.goteborg.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) 2025–2030

Förslag till beslut

Förskolenämnden tillstyrker förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) 2025–2030 och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till miljö- och klimatnämnden.

Sammanfattning

Förskolenämnden har ombetts yttra sig över förslaget till Göteborg Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) 2025–2030. Naturvårdsverket har beslutat att åtgärdsplanen ska tas fram eftersom det finns risk att miljö kvalitetsnormen för partiklar (PM10) överskrids i Göteborg. Miljö- och klimatnämnden hanterar framtagande och genomförande av åtgärdsplanen.

I åtgärdsplanen föreslås nio åtgärder och förskolenämnden har inget särskilt utpekat ansvar kopplat till dessa. Delar av åtgärderna som berör förskolenämndens verksamhet handlar om beteendearbete, cykelparkeringar och grönytor. Det är viktigt att åtgärderna samordnas och prioriteras utifrån befintliga processer, för att säkerställa ett effektivt arbete. Åtgärdsplanens genomförande förväntas bidra till förbättrad luftkvalitet i Göteborg, vilket påverkar barns hälsa och livsvillkor. Det bidrar således till bättre förutsättningar för förskolorna, särskilt i centrala områden i staden där halterna av partiklar (PM10) bedöms vara höga.

Förskoleförvaltningens bedömning är att delar av förslaget kräver förtydligande. Det handlar bland annat om att inkludera kostnadseffektivitet vid prioritering av åtgärder och skapa bättre förutsättningar för att etablera grönyta samt skydda barn från exponering av höga partikelhalter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Planen saknar en tydlig ekonomisk analys kopplat till genomförandet av åtgärderna. Det anges att hanteringen ska ske inom nämndernas ordinarie verksamhetsplanering och budgetram. Det är svårt att uppskatta eventuella kostnader eller resursbehov kopplat till de delar som berör förskolenämndens verksamhet. En ökning av antalet cykelparkeringar kan medföra ökade hyreskostnader för förskolenämnden, i ett redan ansträngt ekonomiskt läge. Det är viktigt att åtgärdsarbetet samordnas och sammankopplas med befintligt arbete inom områdena, för ökad resurseffektivitet. Åtgärderna bör prioriteras sammantaget för hela staden utifrån genomförbarhet, effekt (både kortsiktigt och långsiktigt) och kostnad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Åtgärdsplanen förväntas bidra till en förbättrad luftkvalitet avseende partiklar (PM10) i Göteborg, vilket är ett positivt och viktigt arbete. Ambitionen handlar om att säkerställa att miljökvalitetsnormen inte överskrids. Det innebär att det sannolikt krävs ytterligare arbete för att nå stadens ambitioner om en god luftmiljö utifrån miljö- och klimatprogrammet.

Bedömning ur social dimension

Åtgärdsplanens genomförande förväntas bidra till en förbättrad luftkvalitet, vilket bidrar till att förbättra barns hälsa och livsvillkor. Det är särskilt viktigt för barn som vistas i eller nära områden som bedöms ha en sämre luftkvalitet. Det är viktigt att stadens gemensamma arbete för att förbättra luftkvaliteten fortskrider.

Barnkonventionen

Om åtgärder uteblir och miljökvalitetsnormen överskrids så sker fortsatt negativ påverkan på barns hälsa i Göteborg.

Samverkan

Samverkan har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 12 juni 2024.

Bilagor

1. Besvarade frågor enligt följebrev
2. Förslag till Göteborg Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) 2025–2030

Ärendet

Förslaget till Göteborgs Stads åtgärdsplan för partiklar (PM10) 2025–2030 är framtaget av miljö- och klimatinämnden och är skickat på remiss till stadens nämnder och bolag. Yttrandet ska vara miljö- och klimatinämnden tillhanda senast 31 maj. Förskolenämnden har fått förlängd svarstid till 30 juni 2024.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I Göteborg är vägtrafikens slitage mellan vägbana, däck och bromsar den dominerande källan till partiklar (PM10). Partikelhalterna är högst längs det statliga vägnätet, och de kan också vara höga i anknytning till delar av det lokala vägnätet.

Naturvårdsverket har bedömt att en åtgärdsplan enligt 5 kap. miljöbalken behöver upprättas för att miljö kvalitetsnormen (MKN) för partiklar (PM10) ska kunna följas i Göteborg. Bedömningen baseras på mätresultat där miljö kvalitetsnormens nivå för högsta tillåtna dygnsmedelvärde överskreds vid 34 tillfällen under år 2022. Miljö kvalitetsnormen tillåter maximalt 35 tillfällen. Miljö- och klimatinämnden samordnar framtagandet samt genomförandet av åtgärdsplanen.

Åtgärdsplanens syfte och innehåll

Syftet med åtgärdsplanen är att åtgärder och styrmedel vidtas så att halterna av partiklar (PM10) i utomhusluften minskar i sådan omfattning att miljö kvalitetsnormen inte längre riskerar att överskridas. Det innebär att planen har ett större fokus på åtgärder som kan genomföras och ge snabb effekt. Denna typ av åtgärder dämpar problematiken tillfälligt, men är inte en långsiktig och robust lösning vilket kräver åtgärder som handlar om minskat vägtrafikarbete och minskat vägsnitage.

Förslaget till åtgärdsplan innehåller nio åtgärder som behöver genomföras av Göteborgs Stads nämnder och styrelser, av Trafikverket, Västtrafik och Länsstyrelsen i Västra Götaland. Åtgärderna handlar om följande områden; sand och grus, dammbindning, dubbdäcksförbud, parkeringar, främja cykel och gång, beteendearbete för hållbart resande, grönytor och krav i kommande tillståndsprövningar. Förskolenämnden har inget särskilt utpekad ansvar för någon av åtgärderna i planen, men berörs av åtgärderna som handlar om beteendearbete, cykelparkeringar och grönytor.

I planen lyfts Gårda och Haga fram som områden med särskilt påverkad luftkvalitet. I dagsläget finns inga förskolor i Gårda, men det finns totalt tre förskolor i Haga varav två är fristående verksamheter. Åtgärder som förbättrar luftkvaliteten är särskilt viktiga för förskolenämnden eftersom det påverkar barns hälsa och livsvillkor.

Förvaltningens bedömning

Förskoleförvaltningen bedömer att delar av förslaget kräver förtydligande och följande områden behöver omhändertas:

- Åtgärderna i planen bör prioriteras utifrån genomförbarhet och effekt (både kortsiktig och långsiktig), men även kopplas till kostnad. Ett helhetsperspektiv krävs för att säkerställa att planen prioriterar rätt åtgärder, med hög kostnadseffektivitet.
- För ett systematiskt arbete kring barn som cyklar eller går till skolan krävs ett förtydligande om huruvida detta omfattar förskolebarn. Det förtydligar också om förskolenämnden omfattas av arbetet.
- Utmaningen med att fler cykelparkeringar leder till ökade lokalkostnader för förskolenämnden behöver hanteras.
- Det krävs en tydligare inriktning för hur resultaten kring luftkvalitet ska hanteras inom ramen för stadsplaneringsprocesserna. Det behöver finnas åtgärder för att säkerställa att barn skyddas från exponering för höga halter vid platser där staden har kunskap om att det förekommer. Ett exempel som visar på utmaningarna handlar om att man vid kommande stadsutveckling ser över möjligheten att placera förskolor i Gårda, trots kunskap om höga halter av partiklar (PM10).
- Planens delar om grönskans roll för att hantera luftföroreningar behöver förtydligas med hur man kan skapa bättre förutsättningar för grönyta inom stadsplaneringsprocessen. Det är svårt att skapa mer gröna ytor på förskolegårdar när stadens nyckeltal för friyta påverkar förskolegårdarnas storlek.

Synpunkterna återfinns i sin helhet i bilaga 1, med svar på frågor från remissens följebrev.

Johan Olofson

Ulf Högberg

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Ekonomi, fastighet och säkerhet

Expedieras till: miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Märkt med diarienummer 2023–10297